

**PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO**

**OCENA STANU SANITARNEGO I SYTUACJA
EPIDEMIOLOGICZNA WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
W ROKU 2020**

Spis treści

Wstęp.....	3
I. REALIZACJA ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM COVID-19.....	4
II. REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH.....	10
II.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	10
II.2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia	14
II.3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk	16
II.4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	19
II.5. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	21
II.6. Higiena radiacyjna	24
II.7. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych	26
II.8. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	28
II.9. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	31
II.10. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	33
Zakończenie	35

WSTĘP

Szanowni Państwo,

Rok 2020 był wyjątkowym rokiem pełnym wyzwań związanych z epidemią zarówno w województwie wielkopolskim jak i w całym kraju. Nikt nie spodziewał się tak gwałtownych zmian w stanie zdrowia naszej populacji. Setki pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS) było i nadal jest zaangażowanych w działania epidemiologiczne związane z walką z wirusem SARS-CoV-2.

Podejmowano działania edukacyjne, promocyjne, przeciwepidemiczne prowadzące do zmniejszenia zakażeń na terenie województwa wielkopolskiego. Priorytetem działań PIS jest bowiem dbanie o dobro społeczeństwa, by zapewnić szeroko rozumiane bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców.

Pracownicy PIS z poświęceniem każdego dnia starali się opanować epidemię i jej skutki i głównie na tym zadaniu skupiały się ich wysiłki.

Jednocześnie w dalszym ciągu sprawowano zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny w zakresie zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganiu powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

I. REALIZACJA ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z PRZECIWDZIAŁANIEM COVID-19

W 2020 roku największym wyzwaniem, z jakim mierzyła się Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) była ogłoszona 11.03.2020 r. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) pandemia wirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19, odnotowanego po raz pierwszy pod koniec 2019 roku w Chinach.

Rozwój epidemii SARS-CoV-2 w Polsce spowodował, że praca Państwowej Inspekcji Sanitarnej została skierowana głównie na walkę z epidemią, a sprawy z nią związane stawiane były na pierwszym miejscu w celu zminimalizowania skutków rozprzestrzeniania się epidemii na terenie województwa i kraju. Do codziennych obowiązków pracowników PIS doszło więc wiele nowych, a wszystkie pioniry PIS ściśle współpracowały z pionierami epidemiologii razem łącząc swoje siły w walce z koronawirusem.

Przy zwalczaniu epidemii PIS woj. wielkopolskiego aktywnie współpracowała z wieloma instytucjami m.in. z: Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, Wojskami Obrony Terytorialnej, Państwową Inspekcją Weterynaryjną, Komendami Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej, Ośrodkami Pomocy Społecznej i Samorządami.

PIS podejmowała następujące działania związane z ograniczaniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2:

- 1) Badania laboratoryjne i współorganizacja badań przesiewowych.
- 2) Prowadzenie wywiadów epidemiologicznych i kontroli w zakresie bezpieczeństwa przeciwepidemicznego (związanych z przestrzeganiem określonych ograniczeń zakazów i nakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii).
- 3) Udzielanie informacji/przekazywanie wytycznych.
- 4) Pozostałe działania.

1. Bezpośrednie działania związane z wykrywaniem koronawirusa – badania laboratoryjne i współorganizacja badań przesiewowych

Z dniem 04.03.2020 r. Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii WSSE w Poznaniu jako jedno z pierwszych w woj. wielkopolskim rozpoczęło diagnostykę w kierunku zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Początkowo laboratorium wyposażone było w jeden aparat do diagnostyki molekularnej Real-Time PCR-ABI 7500, który mógł być wykorzystany do oznaczania wirusa SARS-CoV-2. W miarę rozwoju diagnostyki pracownię

doposażono w nowoczesny sprzęt, który pozwolił zwiększyć przepustowość laboratorium, umożliwiając przebadanie większej liczby próbek w krótszym czasie.

Rys. 1. Analizator Elitech InGenius

Rys. 2. Automatyczne izolatory kwasów nukleinowych

W oznaczaniu koronawirusa brał udział wykwalifikowany personel – diagnostyci laboratoryjni, biotechnolodzy i biolodzy, posiadający doświadczenie w zakresie diagnostyki molekularnej, odpowiednio przeszkoleni i zabezpieczeni przed ewentualnym zakażeniem.

Rys. 3. Pracownicy Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii podczas pracy

PIS woj. wielkopolskiego aktywnie włączała się także w przeprowadzanie badań przesiewowych wśród pensjonariuszy i personelu wielkopolskich Domów Pomocy Społecznej.

Od maja 2020 r. na terenie woj. wielkopolskiego organizowane były akcje drive-thru, czyli mobilne punkty pobrania wymazów do badań w kierunku koronawirusa. Celem akcji było jak najszybsze wykrywanie ognisk zakażeń i przeciwdziałanie rozpowszechnieniu się epidemii. Projekt realizowany był we współpracy z 12 Wielkopolską Brygadą Wojsk

Obrony Terytorialnej, Państwową Inspekcją Sanitarną oraz lokalnymi samorządami.

Akcja drive-thru kierowana była do osób z objawami bądź z podejrzeniem choroby COVID-19, które mogły bezpłatnie przebadac się w kierunku zakażenia SARS-CoV-2.

2. Działania związane z ograniczaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa – wywiady epidemiologiczne, kwarantanny, kontrole

Od początku epidemii koronawirusa pracownicy PIS przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi koronawirusem i nakładali kwarantanny na osoby z ich otoczenia celem jak najszybszego wykrycia nowych ognisk zakażeń oraz ograniczenia emisji wirusa. Pracownicy PIS całego województwa zajmowali się też wszelkimi działaniami administracyjnymi związanymi z nakładanymi kwarantannami. Sporządzali decyzje administracyjne dotyczące izolacji i kwarantanny oraz ich przedłużenia lub wygaśnięcia, a także decyzje zwalniające z odbywania kwarantanny. Powyższe działania realizowane były za pomocą systemów teleinformatycznych EWP oraz SEPIS.

Od początku epidemii pracownicy PIS na podstawie przeprowadzanych wywiadów epidemiologicznych na bieżąco wprowadzali i aktualizowali dane w systemie EWP (Ewidencja Wjazdów do Polski), stanowiącym wsparcie działań nie tylko organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale także innych podmiotów publicznych pełniących nadzór nad chorobami zakaźnymi, w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania epidemii COVID-19.

W październiku 2020 r. zadania związane z nadzorem nad przypadkami zakażeń wirusem SARS-CoV-2 zaczęły być realizowane za pomocą systemu SEPIS (System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej). Każdy obywatel poprzez ogólnopolską infolinię w sprawie koronawirusa lub formularz na stronie gov.pl mógł zgłosić swój problem, który następnie przekazywany był odpowiedniej stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Do systemu SEPIS wprowadzane były także dane osób, które otrzymały pozytywny wynik testu w kierunku koronawirusa, w celu przeprowadzenia z tymi osobami wywiadu epidemiologicznego i nałożenia kwarantanny na osoby z ich otoczenia. Dzięki temu możliwe stało się szybsze i sprawniejsze przeprowadzanie wywiadów epidemiologicznych.

Innym działaniem prowadzonym przez organy PIS w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się COVID-19 były **działania kontrolne**. Od dnia 8 sierpnia 2020 r. PSSE woj. wielkopolskiego prowadziły wzmożone kontrole w obiektach użyteczności

publicznej m.in. obiektach handlowych, produkcyjnych i usługowych itp. w zakresie oceny przestrzegania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Nakładano administracyjne kary pieniężne za naruszenie przepisów prawnych w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Rozpatrywano także postępowania administracyjne dotyczące odwołań od nałożonej kwarantanny oraz postępowania administracyjne w zakresie odwołań od nałożonej kary finansowej za złamanie ograniczeń przeciwepidemicznych.

3. Udzielanie informacji/przekazywanie wytycznych

PIS woj. wielkopolskiego na bieżąco przekazywała obywatelom oraz podmiotom będącym pod jej nadzorem zalecenia i wytyczne, m. in. Ministra Zdrowia (MZ), Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS), Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Krajowego Konsultanta w dziedzinie chorób zakaźnych, Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC).

Pracodawcom, instytucjom i urzędom, które zwracały się z zapytaniami do PIS woj. wielkopolskiego przekazywano bieżące informacje i wytyczne dotyczące aktualnych zasad i ograniczeń dotyczących wirusa SARS-CoV-2.

PIS woj. wielkopolskiego organizowała i uczestniczyła w licznych działaniach informacyjnych i promocyjnych związanych z przeciwdziałaniem pandemii (np. aktywność medialna, dystrybucja plakatów/ulotek). Przygotowano m.in.:

- **Briefing prasowy** – dotyczący powrotu do szkół we wrześniu 2020 r., w którym udział wzięli przedstawiciel Wielkopolskiego Kuratora Oświaty oraz lokalne media. Omówiono wytyczne MEN, MZ i GIS dla publicznych i niepublicznych szkół i placówek od 1 września 2020 r. Na spotkaniu przekazano również ulotki dotyczące zapobiegania rozprzestrzeniania się epidemii.
- **Film promujący** – WSSE w Poznaniu przygotowała i rozpowszechniła na portalu społecznościowym Facebook oraz stronach internetowych WSSE i PSSE film pod tytułem „Dbajmy o siebie wzajemnie”. Projekt kierowany był do dzieci i młodzieży i poruszał kwestie przestrzegania obostrzeń sanitarnych i przeciwepidemicznych.

Prowadzono także różnorodne działania poprawiające dostęp obywateli do informacji dotyczących COVID-19, tj.:

- **Infolinia WSSE w Poznaniu dla obywateli nt. COVID-19** – obsługiwana przez pracowników WSSE w Poznaniu;
- **Telefon dla medyków** – umożliwiał on zasięgnięcie informacji przez personel medyczny o kwarantannie;
- **Call Center** – Powiatowe Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne woj. wielkopolskiego oraz WSSE w Poznaniu przyłączone były do krajowego call center. Numery telefonu całodobowej infolinii umieszczone były na stronach internetowych wszystkich jednostek PIS, a obywatel w każdej chwili mógł uzyskać informacje na temat kwarantanny i zdrowia. W przypadku spraw, które wyjaśnić mogła jedynie właściwa terytorialnie PSSE, obywatel był do niej kierowany;
- **Telefon alarmowy WSSE w Poznaniu** – pracownicy obsługujący całodobowy telefon alarmowy WSSE (w celu szybkiego reagowania w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia obywateli) odpowiadali na wszelkie pytania dotyczące COVID-19 bądź kierowali obywateli do odpowiednich instytucji;
- **Odpowiedzi na zapytania petentów przesłane do PIS woj. wielkopolskiego** – udzielano informacji (przesyłanych do PIS głównie drogą mailową) dotyczących m.in. czasu trwania kwarantanny/izolacji lub zmiany miejsca kwarantanny/izolacji;
- **Strony internetowe** – zarówno WSSE jak i PSSE na bieżąco umieszczały na swoich stronach internetowych, portalach społecznościowych aktualne informacje na temat sytuacji epidemicznej.

4. Inne działania

Ogłoszony 20.03.2020 r. stan epidemii na obszarze całego kraju wiązał się z rozpoczęciem codziennego raportowania dotyczącego aktualnej sytuacji epidemiologicznej w zakresie zakażeń SARS-CoV-2 do Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Ministerstwa Zdrowia.

W celu zapewnienia łączności (w szczególności pomiędzy Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, Głównym Inspektoratem Sanitarnym, Ministerstwem Zdrowia, szpitalami oraz powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi) i bieżącego raportowania sytuacji epidemicznej utworzono w siedzibie WSSE tzw. **DYŻUR COVID**.

W realizacji zadań stałego dyżuru uczestniczyli pracownicy różnych komórek organizacyjnych WSSE w Poznaniu.

Zakres przekazywanych informacji dotyczył szczegółowych danych dotyczących nowych zakażeń SARS-CoV-2, w tym zgonów oraz wyzdrowień, kwarantann, hospitalizacji, ognisk zakażeń oraz liczby wykonanych testów.

PIS wykonywała także wszelkie działania administracyjne związane prowadzeniem baz danych i statystyk związanych z epidemią w woj. wielkopolskim. Gromadzono m.in. dane dotyczące nałożonych kar pieniężnych w związku z nieprzestrzeganiem obostrzeń epidemicznych oraz dane w zakresie chorób zawodowych zakaźnych wynikających z zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

Dodatkowo w 2020 roku Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnił pozytywnie dokumentację projektową pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dla tymczasowego szpitala zlokalizowanego na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich w Poznaniu przy ul. Głogowskiej. Uzgodnienie to umożliwiło działalność szpitala w celu zabezpieczenia miejsc dla pacjentów wymagających hospitalizacji z powodu COVID-19.

II. REALIZACJA ZADAŃ STATUTOWYCH PIS

II.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

W 2020 r. głównym problemem z jakim mierzyła się Państwowa Inspekcja Sanitarna była epidemia wirusa SARS-CoV-2 (dawniej 2019-nCoV) wywołującego chorobę COVID-19. Pierwszy przypadek zakażenia SARS-CoV-2 w Polsce wykryty został 02.03.2020 r. w powiecie zielonogórskim woj. lubuskiego. Na terenie woj. wielkopolskiego pierwszy przypadek zakażenia SARS-CoV-2 odnotowano 12.03.2020 r. w powiecie poznańskim. Był to jednocześnie pierwszy przypadek zgonu z powodu COVID-19 w Wielkopolsce.

Jednym ze skutków epidemii wirusa SARS-CoV-2 była zmniejszona liczba zachorowań na wszystkie inne choroby zakaźne podlegające zgłoszeniu do nadzoru epidemiologicznego. Jest to efekt zarówno lockdownu, ograniczenia kontaktów społecznych, mobilności i zasady DDM: dystans-dezynfekcja-maseczka, które wprowadzono w związku z walką z pandemią, ale także utrudnionego dostępu do służby zdrowia i gorszej diagnostyki.

W 2020 r. w Wielkopolsce zaobserwowano spadek liczby zachorowań m. in. na:

- boreliozę – 454 przypadki;
- gruźlicę – 154 zachorowania (dane za I-III kwartał, bowiem dane za cały 2020 r. dostępne będą w maju 2021 r.);
- wirusowe zapalenia wątroby (13 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, 200 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu B, 221 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C);
- choroby zakaźne wieku dziecięcego (52 przypadki krztuśca, 5 818 przypadków ospy wietrznej, 49 przypadków zachorowań na świnkę, 2 niepowiązane ze sobą epidemiologicznie zachorowania na odrę, 6 możliwych zachorowań na różyczkę);
- grypę – 475 995 zachorowań;
- AIDS – 1 przypadek oraz spadek liczby zakażeń HIV – 76 przypadków;
- inne choroby przenoszone drogą płciową (161 zachorowań na kiłę, 38 zakażeń wywołanych przez *Chlamydia*). W woj. wielkopolskim odnotowano natomiast nieznaczny wzrost liczby zgłoszonych przypadków rzeżączki – 41 przypadków (w 2019 r.- 39).

II.1.1 Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2020 r. zaobserwowano zmniejszenie częstości występowania zatruc pokarmowych - zgłoszono 283 przypadki zachorowań. Zarówno w 2020 r. jak i na przełomie ostatnich lat przeważały intoksykacje bakteryjne wywołane przez pałeczki Salmonella. Do nadzoru epidemiologicznego zgłoszono 34 ogniska zatruc/zakażeń pokarmowych. Łącznie zachorowało 97 osób.

II.1.2. Realizacja szczepień ochronnych

W 2020 r. kontynuowano nadzór nad czynnym uodpornieniem populacji w ramach Programu Szczepień Ochronnych (PSO) oraz monitorowano warunki przechowywania i dystrybucji szczepionek.

W marcu 2020 r. w związku z dynamicznym wzrostem liczby przypadków zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2 oraz wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego zlecono okresowe wstrzymanie realizacji szczepień ochronnych, wznowiono je 19 kwietnia 2020 r. Zarekomendowano również upowszechnianie szczepień przeciwko krztuścowi u kobiet w ciąży, a także przeciwko pneumokokom oraz grypie w grupach ryzyka dorosłych, w tym osób po 60 roku życia i przewlekle chorych.

W roku 2020 w woj. wielkopolskim nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu, przechowywania i przestrzegania terminów ważności szczepionek.

W 2020 r. zarejestrowano 336 niepożądanych odczynów poszczepiennych (o 161 przypadków mniej niż w 2019 r.), 305 przypadków zakwalifikowanych zostało jako NOP łagodny, 27 jako NOP poważny, a 4 jako ciężki.

Nasiliły się natomiast trudności w egzekwowaniu obowiązku szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień. Liczba niezaszczepionych dzieci z powodu uchylania się od obowiązku wykonania szczepień ochronnych wynosiła 7485 (wzrost o 571 osób w stosunku do 2019 r.).

Tab.1. Liczba zachorowań i zapadalność na wybrane choroby zakaźne w woj. wielkopolskim w latach 2018-2020

Lp.	Jednostka chorobowa	Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020	
		l. zach.	zap.	l. zach.	zap.	l. zach.	zap.
1	AIDS	12	0,34	14	0,40	1	0,03
2	Nowo wykryte zakażenia HIV	158	4,52	153	4,38	76	2,20
3	Dur brzuszny	-	-	-	-	-	-
4	Dury rzekome A, B i C	1	0,03	-	-	-	-
5	Salmonelozы – ogółem	533	15,25	481	13,76	297	8,48
	w tym zatrucia pokarmowe	514	14,71	456	13,05	279	7,97
6	Bakteryjne zatrucia pokarmowe (inne) ogółem	87	2,49	44	1,26	4	0,11
7	Bakteryjne zakażenia jelitowe (inne) - ogółem	706	20,21	698	19,97	525	15,00
8	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	3574	102,29	5021	143,64	1095	31,20
9	Czerwonka bakteryjna	23	0,66	6	0,17	3	0,09
10	Biegunki u dzieci do lat 2	3917	5000,70	4523	5918,92	1312	1766,58
11	Krztusiec	129	3,69	153	4,37	52	1,49
12	Tężec ogółem	-	-	2	0,06	-	-
	w tym noworodków	-	-	-	-	-	-
13	Odra	22	0,63	51	1,46	2	0,06
14	Różyczka	28	0,80	17	0,49	6	0,17
	w tym wrodzona	-	-	-	-	-	-
15	Ospa wietrzna	14349	410,68	17645	504,80	5818	166,21
16	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	152	4,35	97	2,78	49	1,40
17	Ostre porażenia wiotkie u dzieci do 14 lat	2	0,35	5	0,87	1	0,17
18	Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu – ogółem	307	8,79	284	8,12	102	2,91
19	Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> - ogółem	29	0,83	16	0,46	8	0,23
	w tym zapalenie opon i/lub mózgu	-	-	-	-	-	-
20	Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> - ogółem	132	3,78	160	4,58	56	1,60
	w tym zapalenie opon i/lub mózgu	21	0,60	23	0,66	4	0,11
21	Inwazyjna choroba meningokokowa – ogółem	20	0,57	27	0,77	14	0,40
22	Inwazyjna choroba meningokokowa - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	15	0,43	16	0,46	10	0,29
23	Wirusowe zapalenie wątroby w tym:						
	wzw typu A	42	1,20	62	1,77	13	0,37
	wzw typu B	353	10,10	316	9,04	200	5,71
	wzw typu C	415	11,88	403	11,53	221	6,31
	wzw inne i nie określone	2	0,06	5	0,14	-	-

24	Zatrucia grzybami	-	-	-	-	-	-
25	Włośnica	-	-	-	-	9	0,26
26	Borelioza (Choroba z Lyme)	519	14,85	640	18,31	454	12,97
27	Grypa i podejrzenia grypy - ogółem - w tym grypa u dzieci (0-14 lat)	725897	20795,78	719657	20588,28	475995	13598,45
		327694	57030,53	323212	56250,50	185581	32030,96
28	Grypa - ogółem - w tym grypa u dzieci (0-14 lat)	418	11,96	697	19,94	375	10,71
		217	37,77	360	62,65	183	31,59
29	Wścieklizna	-	-	-	-	-	-
30	Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	540	15,46	486	13,90	290	8,28

II.2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2020 r. w ewidencji stacji sanitarno-epidemiologicznych znajdowało się 1058 ujęć zasilających wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz wodociągi zakładowe i lokalne, 1008 wodociągów oraz 2 studnie publiczne.

Skontrolowano wszystkie obiekty, a sprawowany nadzór przyczynił się do poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego wody i pozwalał na szybkie podejmowanie działań naprawczych w przypadku pogorszenia jej jakości.

Rys. 4. Stacja Uzdatniania Wody w Zaborowie (wodociąg publiczny Leszno – raportowany do Komisji Europejskiej)

Na podstawie wykonanych badań jakości wody w 2020 r. wykazano, iż w 996 (98,8%) wodociągach woda odpowiadała wymaganiom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a w 12 (1,2%) wodę oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia, bez negatywnego wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów (w 2019 r. – 11 wodociągów).

Zwiększyła się liczba wodociągów produkujących wodę warunkowo odpowiadającą wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia [w roku 2019 – 11 wodociągów (1,1%) a w roku 2020 – 12 wodociągów (1,2 %)].

Jakość wody produkowanej przez wodociągi była kwestionowana najczęściej ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych głównie takich jak: mangan, żelazo, mętność czy barwa, które mogą powodować zmiany organoleptyczne wody. Parametry te na poziomie stwierdzanych wartości nie mają znaczenia zdrowotnego i nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi. W związku z powyższym woda w wodociągach o podwyższonych parametrach fizykochemicznych uznawana była jako woda warunkowo przydatna do spożycia.

Jakość wody produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe pod względem bakteriologicznym odpowiadała podstawowym wymaganiom. Stwierdzano jedynie

krótkotrwałe pogorszenia pod względem bakteriologicznym ze względu na zwiększone ilości ogólnej liczby mikroorganizmów $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h i bakterii grupy coli, nie mających jednak istotnego znaczenia przy ocenie wpływu jakości wody na zdrowie ludzi.

W przypadku przekroczeń dopuszczalnych parametrów bakteriologicznych lub fizykochemicznych przedsiębiorstwa wodociągowe miały obowiązek podjęcia działań naprawczych w celu poprawy jakości wody, a organy PIS wydawały w takich sytuacjach stosowne komunikaty o zasadach użytkowania wody do spożycia.

II.3. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk

W związku z ogłoszeniem w marcu 2020 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, wprowadzonymi ograniczeniami, nakazami i zakazami oraz czasowym zawieszeniem działalności niektórych branż (zamknięcie m.in. zakładów fryzjerskich, salonów kosmetycznych, gabinetów tatuażu, zakładów odnowy biologicznej, obiektów hotelarskich, basenów, obiektów sportowych, terenów rekreacyjnych, domów kultury, bibliotek i innych) ograniczona została liczba kontroli obiektów użyteczności publicznej. W wielu przeprowadzono jedynie kontrole tematyczne w zakresie respektowania obowiązujących przepisów prawnych związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.

II.3.1. Domy Pomocy Społecznej oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki zapewniające całodobową opiekę

W 2020 r. w związku z faktem, że koronawirus stwarzał szczególne zagrożenie dla osób starszych, pod szczególnym nadzorem PIS znajdowały się Domy Pomocy Społecznej oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki zapewniające całodobową opiekę. Spowodowane było to występowaniem w ww. placówkach znacznej przewagi osób w podeszłym wieku, stanowiących grupę podwyższonego ryzyka.

Rys. 5. Dom Pomocy Społecznej w Zimnowodzie

W 2020 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowały 30 obiektów pomocy społecznej: 4 DPS, 20 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (m.in.: środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej) oraz 6 placówek zapewniających całodzienną opiekę. Jeden obiekt oceniono negatywnie ze względu na stan techniczny.

W 2020 r. w związku z decyzjami Wojewody Wielkopolskiego dotyczącymi bezwzględnego przestrzegania zasad reżimu sanitarnego, które miały na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańcom domów pomocy społecznej oraz uczestnikom

zajęć w placówkach dziennych, obiekty te w znacznym stopniu ograniczały swoją działalność. Obowiązywał zakaz opuszczania placówki, zakaz odwiedzin oraz urlopowania mieszkańców, natomiast placówki dzienne były okresowo zamknięte. Wprowadzono także dodatkowe zabezpieczenia w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przy współudziale Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, organizowały badania przesiewowe mieszkańców i pracowników domów pomocy społecznej w kierunku wirusa SARS-CoV-2, a także przekazywały placówkom informacje w celu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego w czasie epidemii COVID-19.

II.3.2. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli

W sezonie kąpielowym 2020 r. w ewidencji znajdowało się 86 kąpielisk raportowanych do Komisji Europejskiej i 16 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Zanotowano spadek ogólnej liczby zorganizowanych obszarów wodnych przeznaczonych do kąpieli i pływania, spowodowany decyzjami organizatorów, do których przyczynił się obowiązujący w kraju stan epidemii.

W sezonie kąpielowym Państwowa Inspekcja Sanitarna dokonała oceny jakości wody we wszystkich funkcjonujących kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

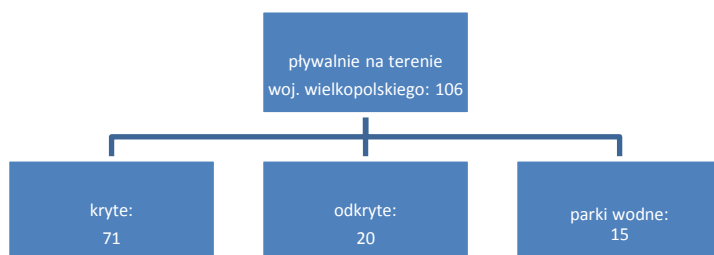
Jakość wody w kąpieliskach oceniana była na podstawie wyników badań próbek wody pobieranych w trakcie trwania sezonów kąpieliskowych oraz na krótko przed ich rozpoczęciem. W 2020 r. dokonano klasyfikacji 26 kąpielisk, które w zależności od wyników badań wody sklasyfikowano jako: doskonałe – 22, dobre – 3, niedostateczne – 1.

W trakcie trwania sezonu na stronie internetowej WSSE w Poznaniu publikowane były komunikaty o jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli z obszaru woj. wielkopolskiego.

II.3.3. Pływalnie

Na terenie województwa wielkopolskiego w 2020 r. znajdowało się 106 zewidencjonowanych pływalni (skontrolowano 97 obiektów).

Rys. 6. Wykaz pływalni w woj. wielkopolskim w 2020 r.

W związku z ogłoszonym stanem epidemii następowały czasowe zamknięcia obiektów basenowych. Organy PIS egzekwowały wywiązywanie się zarządzających pływalniami z obowiązków wynikających z aktualnie obowiązujących przepisów prawnych. Dokonywały również oceny jakości wody na podstawie wyników badań próbek wody, a także w miarę możliwości kontrolowały bieżący stan sanitarny obiektów.

II.4. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Ogłoszenie w dniu 20 marca 2020 r. stanu epidemii w Polsce wprowadziło wiele zmian w funkcjonowaniu podmiotów wykonujących działalność leczniczą. W związku z wystąpieniem ognisk COVID-19 na terenie placówek lecznictwa stacjonarnego konieczne było czasowe zamykanie oddziałów. Powszechnie wprowadzono zakaz odwiedzin. W wielu przypadkach zmianie uległ również profil udzielanych świadczeń zdrowotnych. W placówkach lecznictwa otwartego wizyty w większości przypadków zastąpiono teleporadami.

W marcu 2020 r. Wielospecjalistyczny Szpital Miejski im. Józefa Strusia przy ul. Szwajcarskiej w Poznaniu został przekształcony w placówkę jednoimienną przeznaczoną całkowicie do leczenia pacjentów chorych na COVID-19. Funkcję taką okresowo pełnił także m.in. Wojewódzki Specjalistyczny ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy na południu Wielkopolski.

W listopadzie 2020 r. na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich przy ul. Głogowskiej w Poznaniu przystąpiono do budowy szpitala tymczasowego dla pacjentów z COVID-19. Prowadzenie obiektu powierzono Szpitalowi Klinicznemu Przemienienia Pańskiego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Szpital przygotowany został na około 600 łóżek z dostępem do tlenu, w tym na 48 łóżek intensywnej terapii dla osób wentylowanych respiratorem.

W ciągu roku w obiektach zajmowanych m.in. przez Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Jedlcu (powiat pleszewski) oraz Centrum Rehabilitacji w Osiecznej i Górznie (powiat leszczyński) utworzono izolatoria dla pacjentów z potwierdzonym zakażeniem SARS-CoV-2.

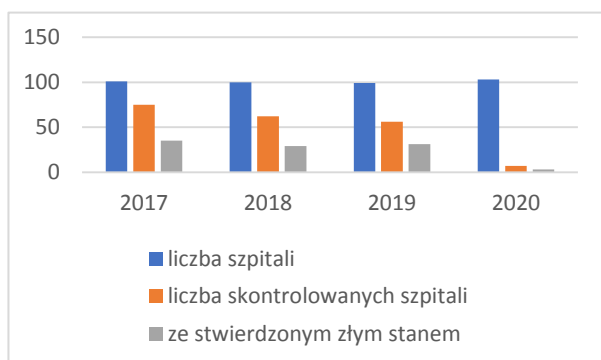
Nadzór sanitarny nad placówkami lecznictwa stacjonarnego z uwagi na ogłoszony w kraju stan epidemii prowadzony był w inny sposób niż w latach poprzednich, niejednokrotnie wyłącznie na podstawie dokumentacji i drogą komunikacji elektronicznej. Skontrolowano 689 podmiotów wykonujących działalność leczniczą spośród 8542 ujętych w ewidencji (8,1%). Zły stan stwierdzono w 57 podmiotach (8,3% skontrolowanych placówek).

W 2020 r. nadzorem epidemiologicznym objęto 23 podmioty lecznicze udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych (szpitalne i inne niż szpitalne), spośród 133 ujętych w ewidencji (17,3%):

- 17 szpitali (16,5%), w tym 2 jednodniowe (6,25%),
- 1 zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy (11,1%),
- 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze (42,9%),
- 1 zakład rehabilitacji leczniczej (20%),
- 1 hospicjum (20%).

Kontrole wykonano w 17 podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne ze 133 ujętych w ewidencji (13%), w tym w:

Rys. 7. Liczba szpitali w latach 2017-2020

- 7 szpitalach spośród 103 ujętych w ewidencji (6,8%) – w 3 z nich stwierdzono zły stan higieniczno-sanitarny i/lub zły stan techniczny;
- 10 placówkach innych niż szpitale z 30 ujętych w ewidencji (30%), tj. 3 zakładach opiekuńczo-leczniczych, 2 zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, 3 zakładach rehabilitacji leczniczej, 2 hospicjach – zły stan

stwierdzono w 1 zakładzie opiekuńczo-leczniczym oraz 1 zakładzie rehabilitacji leczniczej.

II.5. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

W 2020 r. w ewidencji pionu higieny pracy stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. wielkopolskiego znajdowało się 13267 zakładów, w których zatrudnionych było 504587 pracowników. Przeprowadzono 2718 kontroli sanitarnych w 2373 zakładach.

W 393 zakładach stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia. Ogółem w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych pracowały 23923 osoby (w 2019 roku – 28381). Podobnie jak w 2019 roku, najwięcej pracowników narażonych było na ponadnormatywny hałas (ponad 92% ogółu narażonych) i pyły przemysłowe (ok. 7%).

W 2020 r. szczególną uwagę zwrócono na pracowników zatrudnionych w zakładach pogrzebowych oraz narażonych na leki cytostatyczne i przy pracach związanych z usuwaniem bądź zabezpieczeniem wyrobów zawierających azbest.

II.5.1. Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi, rakotwórczymi, mutagennymi, występującymi w środowisku pracy oraz chemikaliami

W 2020 r. w ewidencji znajdowały się:

- 1073 zakłady, w których pracownicy byli narażeni lub mieli kontakt z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W tej grupie skontrolowano 198 zakładów (w tym stacje paliw, warsztaty i serwisy samochodowe, podmioty lecznicze oraz zakłady produkcji wyrobów z drewna), w których w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym lub mutagennym pracowało 4651 osób.
- 3076 zakładów, w których pracownicy byli potencjalnie ekspozowani na szkodliwe czynniki biologiczne, z czego skontrolowano 550 obiektów, w których na działanie szkodliwych czynników biologicznych potencjalnie ekspozowanych było 23821 pracowników.

W zakresie nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej w 2020 r. przeprowadzono 2069 kontroli.

W ramach realizowanego w 2020 roku projektu REACH-EN-FORCE-8 opracowanego przez Europejską Agencję Chemikaliów w Helsinkach, którego założeniem był nadzór nad przestrzeganiem przepisów rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH)

przeprowadzono 14 kontroli w zakresie handlu internetowego. W trakcie kontroli w 3 przypadkach stwierdzono, iż produkt jest niezgodny z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH) oraz (WE) nr 1272/2008 (CLP).

Dodatkowo na terenie województwa działało 612 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów oraz 14 wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków. Substancje i mieszaniny chemiczne stosowało w swojej działalności 5637 podmiotów gospodarczych, co stanowi około 80% wszystkich zarejestrowanych w zakresie chemikaliów przedsiębiorców.

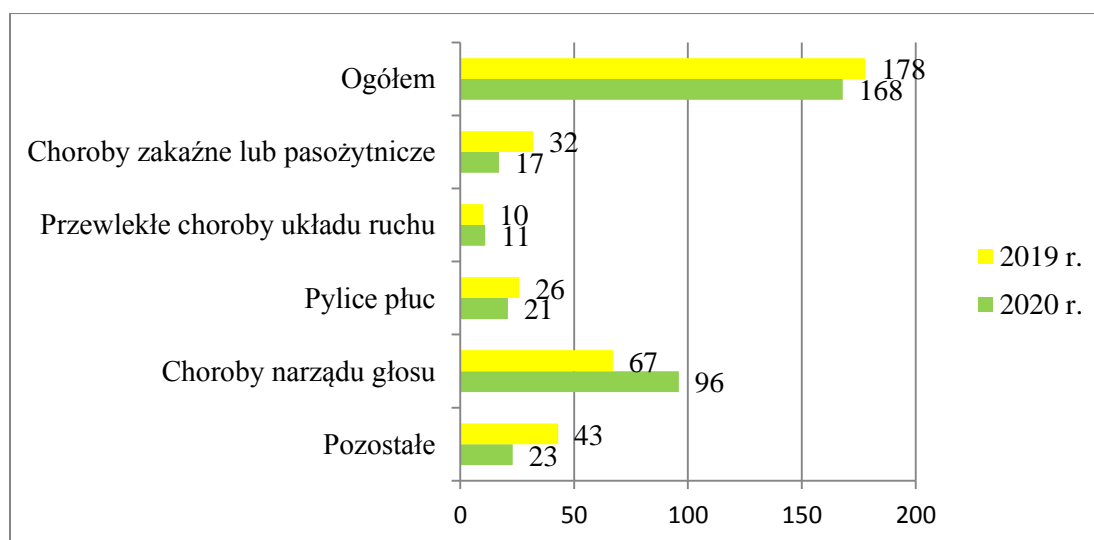
II.5.2. Choroby zawodowe

W 2020 roku na terenie woj. wielkopolskiego odnotowano 168 chorób zawodowych, a w 125 przypadkach orzeczono o braku podstaw do jej uznania.

W strukturze chorób zawodowych dominowały: przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym – 96 przypadków oraz pylice płuc – 21 przypadków i choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – 17 przypadków.

Najwięcej stwierdzonych chorób zawodowych odnotowano w powiatach: poznańskim (45 przypadków), gnieźnieńskim (14 przypadków) oraz kolskim (10 przypadków).

Rys. 8. Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2019-2020 w woj. wielkopolskim

II.5.3. Nadzór nad środkami zastępczymi

W 2020 roku podmioty lecznicze zgłosiły 156 podejrzeń zatruc środkami zastępczymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi, substancjami psychotropowymi lub środkami odurzającymi.

Na terenie woj. wielkopolskiego odnotowano 2 przypadki zgonu związanego z zażyciem środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub substancji odurzających.

Wprowadzane do obrotu środki zastępcze stwarzają poważne niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzkiego. Z tego powodu organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowały działania o charakterze m.in.:

- edukacyjno-informacyjnym (np. umieszczanie informacji na stronach internetowych);
- kontrolno-restrykcyjnym (np. monitoring środków zastępczych przez Internet, współpraca z innymi organami m.in. Policją, Strażą Miejską, Służbą Celną);
- szkoleniowym (np. szkolenie kadry kierowniczej o niebezpieczeństwie związanym z zażywaniem środków zastępczych).

II.6. Higiena Radiacyjna

Oddział Higieny Radiacyjnej sprawuje nadzór nad bezpiecznym stosowaniem promieniowania jonizującego w celach medycznych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego oraz bada zawartość pierwiastków promieniotwórczych w środowisku i żywności. Kontrole jednostek stosujących powyższe promieniowanie realizuje się z częstotliwością raz na 4 lata.

II.6.1. Nadzór nad źródłami promieniowania jonizującego

W 2020 roku sprawowano nadzór nad 2229 aparatami rentgenowskimi oraz 1746 pomieszczeniami, w których zainstalowano aparaty rentgenowskie.

Zaopiniowano pozytywnie 122 projekty nowych pomieszczeń wyposażonych w aparaty rentgenowskie.

Wydano 278 decyzji zezwalających na uruchomienie pracowni rentgenowskich oraz na stosowanie aparatów rentgenowskich do celów medycznych i 151 decyzji uchylających wcześniej wydane zezwolenia.

Sprawdzając właściwą ochronę radiologiczną pacjentów i personelu obsługującego aparaty rentgenowskie wykorzystywane w celach medycznych wykonano przy 125 aparatach kontrolne pomiary dozymetryczne, a przy 12 zestawach rentgenowskich – testy sprawdzające fizyczne parametry ich pracy. Pomiary dozymetryczne potwierdziły prawidłowe, zgodne z zasadami ochrony radiologicznej stosowanie aparatów rentgenowskich. Pozytywne wyniki wykonanych testów dowodzą, że aparaty rentgenowskie spełniają wymagania techniczne potrzebne do zapewnienia ograniczenia ekspozycji pacjentów przy jednoczesnym zapewnieniu dobrej diagnostyki medycznej.

W 3 jednostkach ochrony zdrowia odnotowano nieprawidłowości, które zostały niezwłocznie usunięte.

II.6.2. Kontrola skażeń promieniotwórczych

W ramach Systemu Bezpieczeństwa Żywności oraz monitoringu żywności i komponentów środowiska opracowanego przez Państwową Agencję Atomistyki wykonano 65 oznaczeń aktywności cezu-137 i strontu-90.

Uzyskane wyniki są zdecydowanie niższe od limitów przyjętych przez Unię Europejską.

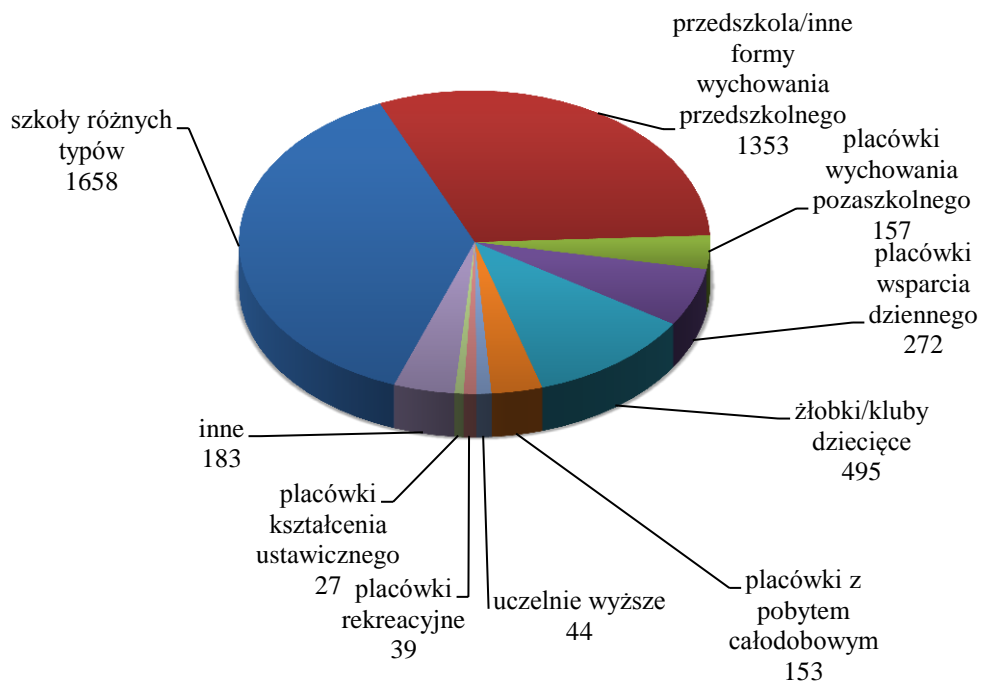
II.6.3. Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym w środowisku pracy

W 2020 roku nadzorem objęto 1273 urządzenia w jednostkach stosujących źródła pola elektromagnetycznego (w roku 2019 – 1231 urządzeń).

II.7. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych

W 2020 r. na terenie woj. wielkopolskiego nadzorem objęto 4381 placówek nauczania i wychowania.

Rys. 9. Placówki pod nadzorem pionu higieny dzieci i młodzieży na terenie woj. wielkopolskiego w 2020 r.

W zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu sanitarnego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w placówkach oświatowych i wypoczynku skontrolowano 1262 placówki stałe (28,8%) oraz 551 turnusów w czasie trwania wypoczynku (22,5% turnusów ujętych w elektronicznej bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji Narodowej).

W ramach nadzoru przeprowadzono 1697 kontroli placówek nauczania i wychowania, oceniając ich stan sanitarny pod względem posiadanej infrastruktury, bieżącej czystości i porządku, warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów, dostępności do profilaktycznej opieki medycznej, przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin, organizacji dożywiania. Dokonano także oceny ergonomii stanowiska pracy ucznia, higieny pracy umysłowej, możliwości pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych.

Wnioski z przeprowadzonych w 2020 roku kontroli:

1. Budynki w złym stanie technicznym, wymagające kapitalnego lub częściowego remontu stanowiły 1% skontrolowanych placówek.
2. Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach systemu oświaty utrzymują się na wysokim poziomie. Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono zaledwie w 1,9% skontrolowanych placówek.
3. Zmniejszył się odsetek placówek systemu oświaty z niewystarczającą infrastrukturą do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, a tym samym odsetek szkół, w których zajęcia prowadzone były na korytarzach.
4. Zmniejszył się odsetek oddziałów szkół i przedszkoli, w których dzieci i młodzież korzystają z mebli niedostosowanych do ergonomii (z 6,7% w 2019 r. do 4,8% w 2020 r.).
5. Wszystkie skontrolowane placówki zapewniały uczniom możliwość pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych.
6. Zwiększyła się liczba oddziałów (dotyczy przede wszystkim liceów ogólnokształcących i szkół podstawowych), w których stwierdzono niezgodność tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny, tj. potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia (z 12,3% w 2019 r. do 13,3% w 2020 r.).

W czasie trwania zimowego i letniego wypoczynku pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. wielkopolskiego skontrolowali 551 turnusów wypoczynku (248 form wyjazdowych i 303 w miejscu zamieszkania), na których wypoczywało 19503 uczestników. Nieprawidłowości stwierdzono w odniesieniu do 29 turnusów (5,3% skontrolowanych, w 2019 r. – 5,1%).

II.8. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2020 r. w ewidencji obiektów w woj. wielkopolskim znajdowało się ogółem 48177 zakładów żywnościowo-żywnościowych, w których przeprowadzono łącznie 14775 kontroli sanitarnych, sprawdzających, interwencyjnych oraz tematycznych.

Wiele z nich przeprowadzono w związku z powiadomieniami umieszczonymi w systemie RASFF.

W ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi prowadzono nadzór nad 306 obiektami produkcji, konfekcjonowania i obrotu tymi środkami, w tym nad 61 zakładami produkującymi i 11 zakładami konfekcjonującymi, w których dokonywano oceny warunków produkcji, dokumentacji i znakowania opakowań jednostkowych.

W 2020 r. sprawowano nadzór nad 120 wytwórniami produkującymi materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, spośród których kontrolą objęto 19 zakładów. Ponadto w ewidencji znajdowało się 500 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, spośród których skontrolowano 90 obiektów.

Laboratorium Badania Żywności Działu Laboratoryjnego Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu zbadało 79 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, w tym 28 próbek produkcji krajowej, 51 próbek z Importu i Unii Europejskiej.

Stan sanitarno-higieniczny obiektów żywności i żywienia nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w woj. wielkopolskim był zróżnicowany. Działały zarówno obiekty nowoczesne, jak i zakłady stare, bez możliwości poprawy funkcjonalności. Funkcjonowały obiekty duże (765 super i hipermarketów) oraz małe (np. wiejskie sklepy i kioski). Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli sanitarnych były usuwane przez właścicieli zakładów w ramach harmonogramów naprawczych. Stan sanitarny obiektów niezgodnych z wymaganiami nie zmienił się w stosunku do roku 2019 i wyniósł 3,5%.

II.8.1. Obiekty obrotu żywnością

Obiekty obrotu żywnością stanowią 48,6% ogółu obiektów ewidencjonowanych. Skontrolowano 3794 (30,4%) sklepy spożywcze (w 2019 r. – 44,6%) z czego wskaźnik obiektów niezgodnych wyniósł 4,1% (w 2019 r. – 4,7%).

Prowadzono kontrole sanitarne na targowiskach w zakresie źródła pochodzenia mięsa, w szczególności w następstwie występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF) oraz sprawdzano sprzedaż grzybów (głównie sprzedaż grzybów świeżych dzikorosnących, hodowlanych i w znacznie mniejszych ilościach grzybów suszonych posiadających atest grzyboznawcy).

II.8.2. Obiekty produkcji żywności

Zakłady produkcji żywności stanowią 8871 obiektów w ewidencji (18,4% spośród wszystkich zarejestrowanych). W tej grupie odnotowano wzrost odsetka obiektów niezgodnych z wymaganiami dla piekarni 8,4% (5,0% w 2019 r.) oraz dla zakładów ciastkarskich 4,0% (0,3% w 2019 r.).

II.8.3. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

Nadzorem sanitarnym objęto 7682 obiekty, spośród których skontrolowano 2462, a ocenę sanitarną przeprowadzono w 1048 zakładach.

Ocenę zakładu niezgodnego z wymaganiami otrzymały 43 obiekty – 4,1% (4,6% w 2019 r.). W tej grupie obiektów – 4582 stanowiły zakłady małej gastronomii, z których 1177 (25,7%) zostało skontrolowanych. Ocenę sanitarną – niezgodny z wymaganiami – uzyskało 3,5% ocenionych zakładów małej gastronomii (4,3% w 2019 r.).

II.8.4. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

W 2020 r. nadzorowano 4129 obiektów żywienia zbiorowego typu zamkniętego (4141 w 2019 r.). Przeprowadzono 936 kontroli sanitarnych. Ocenę sposobu żywienia prowadzono w takich grupach obiektów jak, m.in.: stołówki pracownicze, bloki żywienia w szpitalach, bloki żywienia w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach i domach małego dziecka, stołówki szkolne, stołówki w bursach i internatach, stołówki w przedszkolach czy stołówki w domach dziecka.

II.8.5. Jakość zdrowotna środków spożywczych

Laboratoria Badania Żywności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w woj. wielkopolskim w 2020 roku zbadały 4370 próbek środków spożywczych, w tym: 3962 próbki krajowych środków spożywczych, 224 próbki środków spożywczych z Unii Europejskiej i 184 próbki środków spożywczych importowanych z krajów trzecich. W ramach interwencji klientów oraz w ogniskach zatruc pokarmowych zbadano 43 próbki.

Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych wyrażona procentem kwestionowanych próbek uległa pogorszeniu o 1,5% (z poziomu 3,4% do 4,9%). Jedną z głównych przyczyn dyskwalifikowania badanych próbek środków spożywczych było znakowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami.

W 2020 roku nastąpiło zmniejszenie wskaźnika kwestionowanych próbek żywności importowanej o 3,3% (z poziomu 6,5% do 3,2%).

Jakość mikrobiologiczna zbadanych próbek środków spożywczych pogorszyła się. Odsetek próbek kwestionowanych wzrósł o 2,6% (z poziomu 2,1% do 4,7%).

W kierunku wykrywania organizmów genetycznie zmodyfikowanych i identyfikacji modyfikacji genetycznej zbadano 134 próbki środków spożywczych (z terenu woj. wielkopolskiego do badań pobrano 20 próbek). Zbadane próbki środków spożywczych nie budziły zastrzeżeń.

W zakresie parametrów chemicznych (m.in. azotynów w warzywach oraz produktach dla dzieci zawartości dodatków do żywności, zawartości metali szkodliwych dla zdrowia czy zawartości mykotoksyn), jakość zdrowotna zbadanych 1143 próbek uległa poprawie o 1,1%.

II.8.6. Ocena spraw załatwianych w systemie RASFF¹

W 2020 r. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny otrzymał z Krajowego Punktu Kontaktowego i od Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych 343 zgłoszenia o niebezpiecznych produktach żywnościowych. Do najczęściej występujących rodzajów zagrożeń należały zanieczyszczenia chemiczne żywności – 165 powiadomień.

Na podstawie oceny ryzyka podejmowano działania zapewniające wyeliminowanie zagrożenia. Monitorowano wycofywanie produktów z rynku, a w razie konieczności wydawano decyzje nakazujące, podejmowano również działania wyjaśniające i zaradcze, stosownie do stanu faktycznego.

II.8.7. Ocena sposobu żywienia

W zakresie oceny jakości żywienia w roku 2020 dokonano analizy 383 jadłospisów i 30 zestawień dekadowych w 413 obiektach. Większość ocenionych jadłospisów była zgodna z zasadami racjonalnego żywienia, w 47 przypadkach zostały ocenione jako nieprawidłowe.

---

¹ RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed (system szybkiego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach).

II.9. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Zapobiegawczy nadzór sanitarny na terenie woj. wielkopolskiego realizuje zadania mające na celu zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych, poprzez uzgadnianie dokumentacji projektowej, opiniowanie dokumentów strategicznych, uzgadnianie warunków zabudowy oraz zagospodarowania terenu, opiniowanie przedsięwzięć znacząco oddziaływujących na środowisko oraz uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych. Przyczynia się on więc do przestrzegania wymagań sanitarno-higienicznych na poszczególnych etapach procesu inwestycyjnego.

Realizując zadania z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie woj. wielkopolskiego wydano 15896 stanowisk (w 2019 r. – 17270), na które składają się:

- 10628 stanowisk organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PIS) wydanych w formie decyzji, postanowienia, opinii sanitarnej lub pisma;
- 5268 uzgodnień dokumentacji projektowych dokonywanych przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych (w 2019 r. – 5603) w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Pracownicy pionu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadząc działalność w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko uczestniczą w postępowaniach związanych z ochroną środowiska pod kątem identyfikacji zagrożeń dla zdrowia ludzi (emisji hałasu, promieniowania elektromagnetycznego, zanieczyszczenia wody, gleby oraz powietrza, w tym emisji odorów).

Ponadto opiniowaniu podlegają projekty planów remediacji w odniesieniu do oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi (WPWIS) oraz w odniesieniu do zanieczyszczenia wody w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia (PPIS). W 2020 r. do zaopiniowania przez WPWIS wpłynęło 7 projektów planów remediacji, w związku z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni ziemi, w którym zaproponowano działania mające na celu poprawę stanu środowisko gruntowo-wodnego.

Do zadań organów PIS woj. wielkopolskiego należy również wydawanie stanowisk w sprawie zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym zgód na odstępianie od przepisów. W 2020 r. wydano 312 stanowisk dotyczących zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach

prawnych (w 2019 r. – 277). Odnosiły się one w szczególności do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz stałych miejsc pracy w zakresie zaniżenia wysokości pomieszczeń, usytuowania pomieszczeń poniżej poziomu terenu oraz stosowania oświetlenia wyłącznie światłem sztucznym.

Organy PIS na obszarze woj. wielkopolskiego w 2020 r. przeprowadziły 1317 kontroli obiektów (w 2019 r. – 1891) w związku z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych. W 2020 r. nastąpił znaczny spadek liczby kontroli w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, co wynika z ograniczeń związanych z ogłoszeniem stanu epidemii COVID-19.

Spośród inwestycji, które zostały odebrane na terenie woj. wielkopolskiego wymienić należy: budynek Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu oraz salę gimnastyczną z pomieszczeniami uzupełniającymi Zespołu Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1 w Poznaniu.

Rys. 10. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

W ramach kompetencji przypisanych PIS, do zakresu działania WPWIS należy także opiniowanie projektów osłon stałych gabinetów wyposażonych w aparaty rtg – w 2020 roku zaopiniowano 127 dokumentacji (w 2019 r. – 154 opinie).

II.10. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania informacyjno-edukacyjne podejmowane w 2020 roku zostały zdominowane przez rozwijającą się epidemię COVID-19. Szereg zaplanowanych działań programowych i akcyjnych zostało zawieszonych lub odwołanych. Dzieci i młodzież – główni odbiorcy działań z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia – przebywały w domu, uczestniczyły w nauce zdalnej. Nie mniej jednak, w tych szczególnych warunkach zrealizowano niektóre zaplanowane przedsięwzięcia.

Realizacja działań profilaktyczno – edukacyjnych w 2020 r.:

Rys. 11. Konkurs na plakat pt. „Nie daj szansy AIDS” – I miejsce

• **Profilaktyka HIV/AIDS** – działalność informacyjno-edukacyjna wynikała z Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2017 – 2021. W ramach programu realizowano m.in: konkurs na plakat pt.: „Nie daj szansy AIDS” – skierowany do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych.

• **Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”** – w roku szkolnym 2019/2020 realizowano VII edycję programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, którego celem była edukacja młodzieży w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych używania tytoniu, alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych, ich wpływu na relacje międzyludzkie oraz umiejętność dokonywania ważnych wyborów życiowych. Wzięło w nim udział 9792 uczniów ze 143 (32,1%) szkół ponadpodstawowych.

• **Profilaktyka palenia tytoniu** – wśród różnorodnych przedsięwzięć na szczególną uwagę zasługuje program przedszkolnej edukacji antytytoniowej pt. „Czyste powietrze wokół nas” (XII edycja), w którym udział wzięło 26402 dzieci z 836 placówek (przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego jak również szkół podstawowych) oraz 16017 rodziców i opiekunów. Dzięki realizacji programu dzieci poznały

szkodliwe działanie dymu tytoniowego, zrozumiwały jak palenie w ich obecności wpływa na organizm, co mogą zrobić, aby żyć w czystym powietrzu i dbać o zdrowie swoje i innych.

Rys. 12. Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas” w przedszkolach

- **Program „Wybierz życie – pierwszy krok”** – dotyczy profilaktyki zakażeń HPV i raka szyjki macicy, skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2019/2020 wzięło w nim udział 18629 uczniów ze 123 szkół ponadpodstawowych, 558 nauczycieli, pielęgniarek, lekarzy oraz 6687 rodziców.

Rys. 13. Finał konkursu „Bezpiecznym być” w Zespole Szkół Specjalnych nr 105 w Poznaniu

- **Konkurs „Bezpiecznym być”** – na zaproszenie Straży Miejskiej Miasta Poznania, uczestniczący w finale konkursu „Bezpiecznym być” w Zespole Szkół Specjalnych nr 105 w Poznaniu. Celem konkursu było promowanie bezpiecznych zachowań w różnych sytuacjach życiowych wśród dzieci i młodzieży ze szkół specjalnych w Poznaniu. Uczestnicy finału przy stoisku prowadzonym przez pracowników PIS mogli przypomnieć sobie zasady mycia rąk i higieny jamy ustnej.

ZAKOŃCZENIE

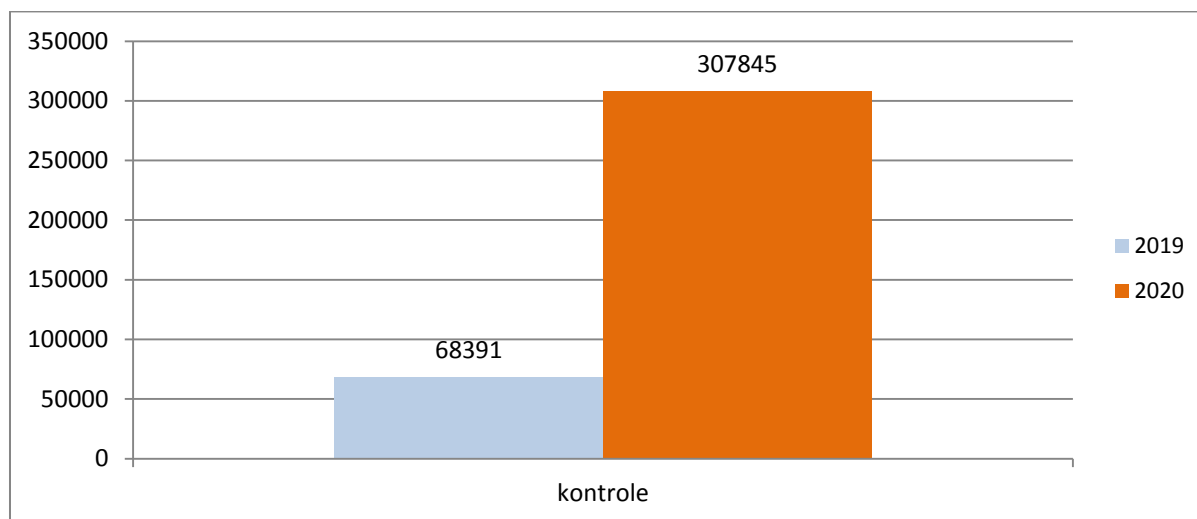
W 2020 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) woj. wielkopolskiego kontynuowała wykonywanie zadań związanych ze sprawowaniem zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego, prowadzeniem działalności zapobiegawczej, przeciwepidemicznej oraz oświatowo-zdrowotnej.

Jednak głównym wyzwaniem, z jakim przyszło się mierzyć pracownikom PIS była pandemia związana z wirusem SARS-CoV-2. Rozwój epidemii w Polsce spowodował, że praca organów PIS skierowana została głównie na zwalczanie epidemii i minimalizowanie jej skutków. Wszelkie działania w tym zakresie skutkowały nowymi, zwiększonymi obowiązkami.

Państwowa Inspekcja Sanitarna woj. wielkopolskiego w 2020 r.:

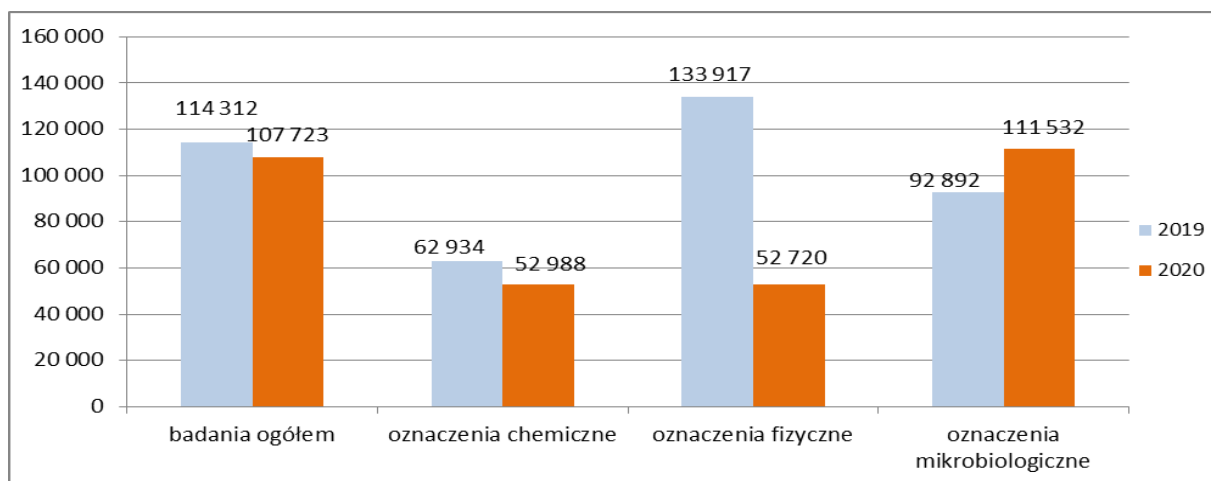
- przeprowadziła 307845 kontrole sanitarnych (Rys. 14),
- pobrała do badań 20038 próbek,
- wykonała ogółem 107723 badania (Rys. 15).

Rys. 14. Kontrole sanitarne przeprowadzone przez PIS woj. wielkopolskiego w latach 2019-2020

Znaczny wzrost liczby przeprowadzonych kontroli sanitarnych w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. wynika ze wzmożonej liczby kontroli przeciwepidemicznych.

Rys. 15. Badania przeprowadzone przez PIS woj. wielkopolskiego w latach 2019-2020

Ogółem wydano:

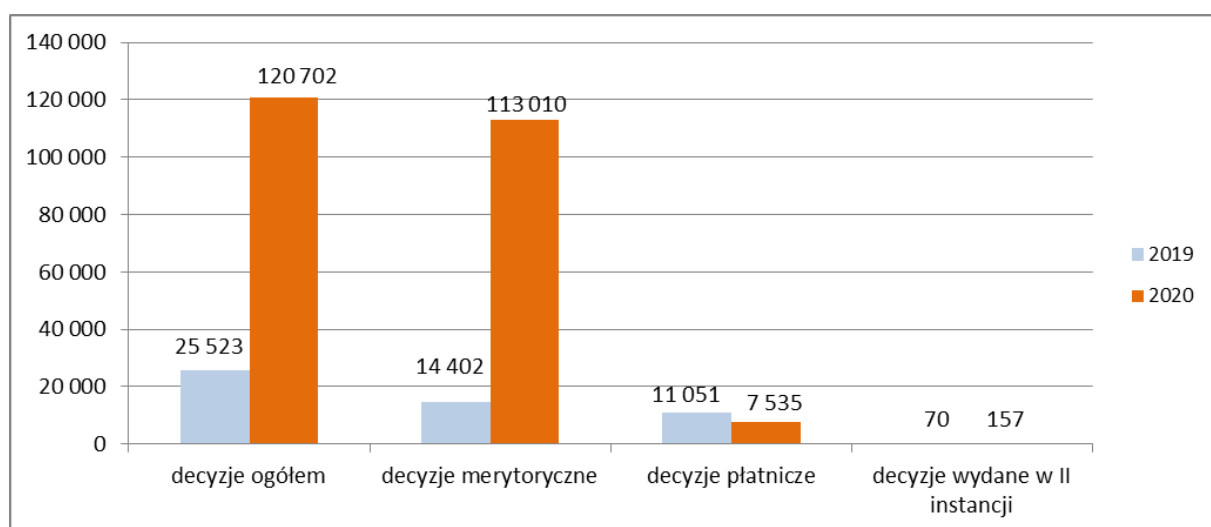
- 120702 decyzje administracyjne, w tym:

- 113010 merytorycznych,
- 7535 płatniczych,
- 157 w II instancji,

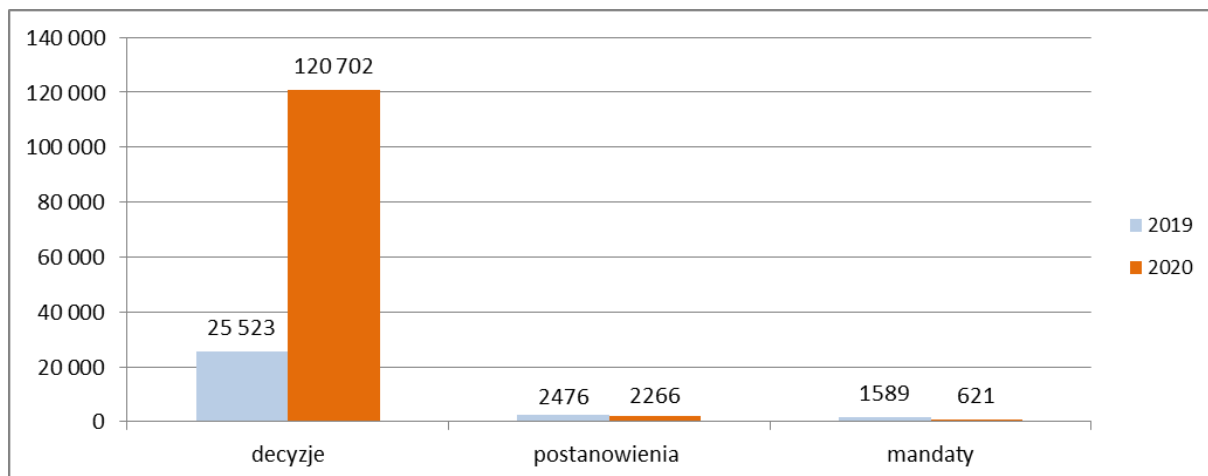
- 2266 postanowień.

Nałożono 621 mandatów karnych na kwotę 160550 zł.

Rys. 16. Decyzje administracyjne wydane przez organy PIS woj. wielkopolskiego w latach 2019-2020

Rys. 17. Postępowanie administracyjne i represyjne przeprowadzone przez PIS woj. wielkopolskiego w latach 2019-2020

Opracowano:

w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu

Zdjęcia

Analizator Elitech InGenius	Katarzyna Łasińska
Automatyczne izolatory kwasów nukleinowych	Katarzyna Łasińska
Pracownicy Laboratorium Mikrobiologii i Parazytologii podczas pracy	Katarzyna Łasińska
Stacja Uzdatniania Wody w Zaborowie (wodociąg publiczny Leszno – raportowany do Komisji Europejskiej)	MPWiK Sp. z o.o. w Lesznie
Dom Pomocy Społecznej w Zimnowodzie (powiat gostyński)	Hanna Szmyt
Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu przy ul. Prusa 3	Mariusz Stecker
Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas” w przedszkolach w Pile i Turku	Alicja Kuskiewicz Katarzyna Jabłońska
Finał konkursu „Bezpiecznym być” w Zespole Szkół Specjalnych nr 105 w Poznaniu	Hanna Węgielska